

Ιστορίες λέξεων: ελεύθερος, ελευθερία

Η λέξη ελευθερία προέρχεται από το **ἐλεύσομαι** αρχαίο μέλλοντα του ρήματος ἔρχομαι, όπως και η λέξη ἔλευση (ερχομός). Δηλαδή η ελευθερία είναι μια κατάσταση που ολοένα την περιμένουμε να έρθει.

Το ουσιαστικό **ελευθερία** σημαίνει: η απουσία εξαναγκασμού και καταπίεσης πχ *απόλυτη ελευθερία*
η απουσία καθεστώτος ξένης κατοχής ή τυραννίας πχ *έπεσε για την ελευθερία της πατρίδας του*
η απουσία εμποδίων
η ανεξαρτησία

Συνώνυμα: λευτεριά, ανεξαρτησία **Αντώνυμα:** ανελευθερία, δουλεία, σκλαβιά
Συγγενικές λέξεις ελεύθερος ελευθέρωση απελευθέρωση ελευθερωτής ελευθερώνω
ελευθεροτυπία ελευθεροστομία φιλελεύθερος απελεύθερος, Ελευθέριος και Ελευθερία, Ελευθερώτρια κα.

Από το θέμα του ίδιου ρήματος παράγεται και η λέξη Ελευσίνα. Η Ελευσίνα με την ετυμολογία της και το μύθο της μας δηλώνει την ἔλευση κάποιου σημαντικού γεγονότος, την ἔλευση της περιπλανώμενης Γης Μητέρας (Δήμητρας και Περσεφόνης), για να φέρει το φως, την άνοιξη. Σε όλα τα αρχαία κείμενα η λέξη Ελευσίς δεν υπάρχει παρά μόνο σε συνάρτηση με τη θεά Δήμητρα ή στα Ελευσίνια Μυστήρια

1. Με τη βοήθεια του λεξικού να δώσετε την εξήγηση των παρακάτω φράσεων:

- α. ελεύθερος επαγγελματίας.....
- β. ελεύθερη αγορά:
-
- γ. ελεύθερος σκοπευτής:.....
-
- δ. ελεύθερη κολύμβηση:
-

2. Στις παρακάτω προτάσεις να εντοπίσετε τις σημασίες του επιθέτου ελεύθερος:

- α. Αυτός είναι **ελεύθερος** άνθρωπος με **ελεύθερη** βούληση.
- β. Οι πρόγονοι μας αγωνίστηκαν για μια **ελεύθερη** πατρίδα
- γ. **Στον ελεύθερο** χρόνο του ασχολείται με τη συλλογή γραμματοσήμων και το θέατρο.
- δ. Λόγω έλλειψης αποδεικτικών στοιχείων ο κρατούμενος αφέθηκε **ελεύθερος**.
- ε. Ο Τάκης μου είναι ακόμη **ελεύθερος** και γι αυτό η μάνα του στενοχωριέται.
- στ. Αφού τα συνεργεία της Νομαρχίας **μάζεψαν τα βράχια**, ο δρόμος των **Τεμπών** ήταν **ελεύθερος**.

- 1. που δεν είναι στη φυλακή.
- 2. που δεν έχει εμπόδια, ανοιχτός
- 3. ανύπαντρος
- 4. που δεν έχει περιορισμούς και δεσμεύσεις, εσωτερικές ή εξωτερικές, στη δράση του
- 5. που δεν βρίσκεται υπό ξένη κατοχή ή τυραννικό καθεστώς
- 6. διαθέσιμος, μη απασχολημένος

3. Στην αρχαία Ελλάδα υπήρχαν οι δούλοι, οι ελεύθεροι και οι απελεύθεροι. Ποιοι λέγονταν απελεύθεροι;.....

Στα δελτία ειδήσεων ακούμε πως ο πολιτικός είναι φιλελεύθερος ή ακολουθεί φιλελεύθερη πολιτική. Τι σημαίνουν αυτοί οι όροι;.....

Οι υπόδουλοι Έλληνες εύχονταν μεταξύ τους **Καλή λευτεριά**. Σήμερα σε ποιον λέμε αυτή την ευχή;.....

Τι εννοούμε όταν ρωτάμε αν το ταξί είναι ελεύθερο;.....

Σε μουσεία και σε αρχαιολογικούς χώρους η είσοδος τις Κυριακές είναι ελεύθερη. Τι σημαίνει αυτό;.....

Στην σύγχρονη ποίηση κυριαρχεί ο ελεύθερος στίχος. Ποια είναι τα χαρακτηριστικά του;

Στο μάθημα της Κοινωνικής και Πολιτικής Αγωγής μαθαίνουμε ότι κάθε δημοκρατική πολιτεία σέβεται και εξασφαλίζει τα ατομικά δικαιώματα. Κάποια από αυτά είναι η προσωπική ελευθερία, η θρησκευτική ελευθερία, η ελευθερία του τύπου (ελευθεροτυπία) και η πνευματική ελευθερία.

4. Ο εθνικός μας ύμνος είναι οι δύο πρώτες strofές από το ποιητικό έργο **Ύμνος εις την ελευθερίαν**. Ποιος είναι ο ποιητής και ποιον αγώνα εξυμνεί;

5. Οι παρακάτω φράσεις για την ελευθερία από ποιους ειπώθηκαν ή γράφτηκαν; (κάποιο όνομα θα το χρησιμοποιήσετε δύο φορές)

Όποιος ελεύθερα συλλογάται, συλλογάται καλά.

Ελευθερία ή θάνατος

Μήγαρις έχω άλλο στον μου, πάρεξ ελευθερία και γλώσσα;

Καλύτερα μιας ώρας ελεύθερη ζωή παρά σαράντα χρόνια σκλαβιά και φυλακή

....δεν είναι η λευτεριά πέσε πίτα να σε φάω. Είναι κάστρο και το παίρνεις με το σπαθί σου.

Μαρία Λεβεντοπούλου
Φιλολόγος